

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

1894 - 1974

Στάς 26 Μαρτίου 1974, ύστερα από ένα άτύχημα, μάς έφυγε ένας ακόμη από τους παλαιούς πρωτοπόρους, ο Βασίλειος Παπακωνσταντίνου. Άγαπώμενος και τιμώμενος από όλους, ολόκληρον τον χημικόν κλάδον δια την πολύπλευρη επιστημονική και μακρά βιομηχανική δράση του. Εύγενικός και εγκάρδιος φίλος και πρόθυμος και ακούρατος συμπαραστάτης των συναδέλφων του και της Ένώσεώς μας, περιβάλλετο από γενικήν αναγνώρισιν και σεβασμόν.

Ο Παπακωνσταντίνου, χημικός από τους πρώτους του κλάδου, έπηρε το δίπλωμα των Φυσικών Έπιστημών του Πανεπιστημίου των Άθηνών το 1915 και το διδακτορικόν του το 1919. Έρευνήτικα άσχολήθηκε, κοντά εις τον καθηγητήν Κ. Ζέγγελιν, σε θέματα της φυσικοχημείας και διετέλεσε μέχρι του 1932 έπιμελητής του εις την έδραν της Άνοργάνου Χημείας. Ως ύπότροφος εργάστηκε έρευνήτικα εις το Ίνστιτούτον Ramsay εις τὸ Λονδίον, με κύριον αντικείμενον τὰ κολλοειδή και ιδιαίτερα του Ροδίου. Επίσης εις τὴν Γερμανίαν. Μετά τὴν παραίτησίν του από τὴν πανεπιστημιακὴν θέσιν ίδρυσε τὴν τεχνικὴν και εργοληπτικὴν Έταιρίαν «Παπακωνσταντίνου, Λαγάνας και Σία», ἡ ὁποία εἶχε μακράν και έπιτυχήν δράσιν κατασκευῶν και έγκαταστάσεων νέων βιομηχανιῶν.

Άργότερα, δύο φορές, έπροτάθη δια τὴν θέσιν του εκτάκτου άμισθου Καθηγητοῦ του Πανεπιστημίου, θέσιν τιμητικὴν, τὴν ὁποίαν ὁμως δὲν άπεδέχθη.

Έκ τῶν ιδρυτῶν της Ένώσεως Έλλ. Χημικῶν ένδιεθέρθη επανειλημμένως δια τὰς επιδιώξεις της και άνεμίχθη εις τὴν διοίκησιν της διατελέσας Άντιπρόεδρος και Γεν. Γραμματεὺς αὐτῆς. Πρόσφατα έπεστρατεύθη και πάλιν και άνελαβε με προθυμίαν τὴν θέσιν του Προέδρου του Συνδέσμου τῶν Συνταξιούχων του TEAX.

Ο θάνατός του έλύπησε βαθύτατα ὅλους τοὺς συναδέλφους και συνεργάτας του και αἱ διοικήσεις της Ένώσεως ὅπως και πολλοὶ χημικοὶ παρηκολούθησαν τὴν κηδείαν του. Τὴν σορὸν του, ὁ Πρόεδρος της Ένώσεως κ. Ι. Κανδήλης, ὡς εκπρόσωπος ὅλων, άπεχαιρέτησε δια τῆς ἐξῆς:

«Διακεκριμένε Συνάδελφε, Σεβαστέ μας Πρόεδρε, Άλησμόνητε φίλε Βασίλειε Παπακωνσταντίνου,

Γεμάτος ὀδύνη προσέρχομαι πρὸς τῆς σοροῦ σου, γιὰ νὰ σοὺ εκδηλώσω, σάν φορέας ὅλων μας, τὴν εκτίμησιν, τὸν θαυμασμό και τὴν αγάπην τῶν χημικῶν της Έλλάδος και νὰ σε άποχαιρητήσω. Ετίμησες και άνέδειξες τὸν κλάδο κατὰ τὸ φωτεινὸ πέρασμα τῶν 60 χρόνων της επιστημονικῆς και επιχειρηματικῆς δραστηριότητάς σου. Με τὴν ικανότητά σου, με τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεων, ἀλλὰ και με τὸν θησαυρὸν τῶν αἰσθημάτων σου. Υπόδειγμα επιτυχημένου επιστήμονα και έρευνητοῦ, γλαφυροῦ πανεπιστημιακοῦ διδασκάλου, εύγενικοῦ και αἰσθηματιοῦ φίλου, αγάπησες με πάθος τὴν επιστήμην μας και τοὺς ανθρώπους της και αγάπηθήκες πολὺ από αὐτοὺς. Από ὅλους εκείνους ποὺ ητύχησαν νὰ σε γνωρίσουν και νὰ συνεργασθοῦν μαζί σου.

Διπλωματοῦχος χημικός του Πανεπιστημίου μας του 1915 και διδάκτωρ του 1919 συγκαταλέγεςο μεταξύ τῶν πρώτων ποὺ έσπούδασαν και έδίδαξαν τὸν μεγάλο κλάδο της Φυσικοχημείας. Έπιμελητής και πολύτιμος συνεργάτης του μεγάλου διδασκάλου μας Ζέγγελιν, δεξιότηχης κατόπιν έρευνητής, κατὰ τὰ πρώτα εκείνα χρόνια εις τὰ σχετικὰ Ίδρύματα της Άγγλίας και Γερμανίας, μετέφερες τὸ ανώτερο πνεῦμα της χημικῆς επιστήμης, διδάσκοντας τοὺς πρώτους χημικούς της Πατρίδος.

Άργότερα, με ἴση έπιτυχία, εργάστηκες και αναδείχτηκες στὴ βιομηχανία. Πάντοτε πιστὸς και πρόθυμος σάν μέλος τῶν

Όργανώσεών μας παρέμεινες άμετακίνητος στὴν πρώτη γραμμὴ τῶν αγῶνων του κλάδου, χωρίς ποτὲ νὰ άπουσιάσης. Έπανειλημμένως Γεν. Γραμματεὺς και Άντιπρόεδρος της Ένώσεως Έλλ. Χημικῶν κατὰ τὰ παλαιότερα δύσκολα χρόνια της, δὲν άρνήθηκες και τελευταία, παρὰ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν, νὰ ξαναπροσφέρης τὴς υπηρεσίες σου. Έδέχτηκες πρόθυμα νὰ ἡγηθῆς, σάν Πρόεδρος τους, τῶν Συνταξιούχων Χημικῶν, γιὰ νὰ τοὺς βοηθήσης στὴς δύσκολες προσπάθειές τους. Γεμάτος πάντοτε εύγένεια, ενδιαφέρον, τρυφερότητα, άρχοντιά, με τὴν σοφί σου γνώμη, έθέρμαινες με τὸν ένθουσιασμό σου, γελαστός και αἰσιόδοξος, τὸ περιβάλλον σου, στὴς προσπάθειές του. Και μάς παραδειγματίζες με τὸ θάρρος σου και τὴν ενεργητικότητά σου.

Άγαπητέ και σεβαστέ Πρόεδρε και προσφιλέστατε φίλε εκ μέρους του Διοικ. Συμβουλίου της Ε.Ε.Χ., εκ μέρους του Διοικ. Συμβουλίου του Ταμείου Έπικουρ. Ασφαλίσεως Χημικῶν, εκ μέρους του Διοικ. Συμβουλίου του Συνδέσμου Συνταξιούχων Χημικῶν μαζί με τὴν προσφιλή σου οικογένεια και μεῖς, ποὺ σε θεωρούσαμε επίσης δικὸ μας, σε άποχαιρετοῦμε.

Η εύγένειά σου, ἡ αγάπη σου, τὸ παράδειγμά σου θὰ μάς ὀδηγοῦν.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη».

Τὰ Διοικ. Συμβούλια της Ένώσεως Έλλ. Χημικῶν και του Συνδέσμου Συνταξιούχων Χημικῶν ξεδῶσαν επίσης, δια τὸν θάνατόν του, τὰ ἐπόμενα ψηφίσματα:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τὸ Διοικ. Συμβούλιον της Ένώσεως Έλλήνων Χημικῶν συνελθὸν εκτάκτως σήμερα Τετάρτην 27ην Μαρτίου 1974 και ὤραν 11ην π.μ. εις τὰ γραφεῖα του ἐπὶ τῷ θλιβερῷ άγγέλματι του αἰφνιδίου θανάτου του σεβαστοῦ συναδέλφου, Προέδρου τῶν Συνταξιούχων Χημικῶν, διατελέσαντος εις τὸ παρελθὸν Γεν. Γραμματέως και Άντιπρόεδρου της Ένώσεως.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

άνδρος με πολυσχιδῆ και μακράν ὡς πανεπιστημιακοῦ διδασκάλου, έρευνητοῦ και επιτυχόντος επαγγελματιοῦ δράσιν, εργασθέντος πολυτρόπως δια τὴν άνάδειξιν της Ένώσεως και του χημικοῦ κλάδου, τελευταίως δὲ δια τὰ συμφέροντα τῶν ξεελθόντων του επαγγέλματος, άκούσια τὰ εκτεθέντα παρὰ του Προέδρου αὐτοῦ

ΨΗΦΙΖΕΙ

1. Ν' ακολουθήση τὴν εκφορὰν της σοροῦ του τὸ Διοικ. Συμβούλιον και τὰ μέλη της Ένώσεως.
2. Νὰ άναρτηθῆ μεσίστιος ἡ σημαία εις τὰ γραφεῖα της Ένώσεως κατὰ τὴν ἡμέραν της κηδείας.
3. Νὰ εκφωνήση τὸν άποχαιρευτήριον λόγον κατ' αὐτὴν ὁ Πρόεδρος του Διοικ. Συμβουλίου.
4. Νὰ διατεθῆ ἀντὶ στεφάνου ποσὸν δραχμῶν δύο χιλιάδων (2.000) ὑπὲρ του Ταμείου Άλληλοβοηθείας Χημικῶν.
5. Νὰ σταλῆ τὸ παρὸν ψήφισμα μετὰ συλλυπητηρίου επιστολῆς εις τὴν οικογένειάν του.
6. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν δια τῶν Χημικῶν Χρονικῶν.

Έν Άθήναις τῆ 27η Μαρτίου 1974

Ό Πρόεδρος

Ό Γεν. Γραμματεὺς

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τὸ Διοικ. Συμβούλιον του Συνδέσμου Συνταξιούχων Έπικουρικῆς Ασφαλίσεως Χημικῶν συνελθὸν εκτάκτως σήμερα Τετάρτην 27ην Μαρτίου 1974 και ὤραν 11ην π.μ. εις τὰ γραφεῖς της Ένώσεως Έλλήνων Χημικῶν ἐπὶ τῷ θλιβερῷ άγγέλματι του αἰφνιδίου θανάτου του σεβαστοῦ Προέδρου αὐτοῦ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

άνδρος με πολυσχιδῆ και μακράν επιστημονικὴν και επαγγελματικὴν δράσιν άόκως και ἐπὶ μακρὸν εργασθέντος δια τὴν

ανάδειξιν του χημικού κλάδου, τελευταίως δὲ διὰ τὰ συμφέροντα τῶν συνταξιούχων χημικῶν, ἀκούσαν τὰ ἑκτεθέντα παρὰ τῆς Ἀντιπροέδρου τοῦ Διοικ. Συμβουλίου

ΨΗΦΙΖΕΙ

1. Ν᾽ ἀκολουθήσῃ τὴν ἑκφορὰν τῆς σοροῦ του τὸ Διοικ. Συμβούλιον καὶ τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου.
2. Νὰ κατατεθῇ στέφανος ἕκ μέρους τοῦ Συνδέσμου.
3. Νὰ ἐκφωνηθῇ ἀποχαιρετιστήριος λόγος, τὸν ὁποῖον ἀναθέτει εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Ε.Ε.Χ. κ. Κανδήλην, διατελοῦντα μέλος τοῦ Συνδέσμου.
4. Νὰ σταλῇ τὸ παρὸν ψήφισμα μετὰ συλλυπητηρίου ἐπιστολῆς εἰς τὴν οἰκογένειάν του.
5. Νὰ δημοσιευθῇ τὸ παρὸν διὰ τῶν Χημικῶν Χρονικῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 27ῃ Μαρτίου 1974

Ἡ Ἀντιπρόεδρος

Ἡ Γεν. Γραμματεὺς

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ν. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΙΩΤΗΣ

1904 - 1974

Ἀπὸ τοὺς πρώτους χημικοὺς τοῦ κλάδου, ἔλαβε τὸ δίπλωμά του, ἀπὸ τὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὸ 1924. Γόνος ἀρχοντικῆς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας, εὐγενικὸς καὶ ἐγκάρδιος, πρόθυμος καὶ πιστὸς φίλος, συνεδέθη καὶ ἀγαπήθηκε ἀπὸ ὄλους τοὺς συναδέλφους, τῆς πρώτης ἐποχῆς τῆς Ἐνώσεώς μας, τῆς ὁποίας ὑπῆρξε θερμὸς ὑποστηρικτῆς καὶ συμπαραστάτης.

Καλὸς καὶ ἐργατικὸς ἀναλυτικὸς χημικὸς ἐργάστηκε ἀρχικὰ ὡς βοηθὸς τῆς ἔδρας Ἀναλυτικῆς Χημείας τοῦ Πολυτεχνείου, κοντὰ εἰς τὸν Καθηγητὴν Στ. Χόρς. Ἀπασχολήθη κοτόπιν εἰς τὴν βιομηχανίαν τῶν πυρομαχικῶν, ὡς Καθηγητῆς τῶν Φυσικῶν καὶ ὡς οἰνολόγος. Τὸ 1927 προσελήφθη ὡς χημικὸς τῆς νεοἰδρυμένης τότε βιομηχανίας παρασκευῆς πιεστῆς ζύμης ἀρτοποιίας ΖΑΑΕ διὰ τὴν ἰδρύσῃ ἀργότερα (1937), μαζί με ἄλλους, ἰδικὴν τοῦ βιομηχανίαν, τῆς ἰδίας εἰδικότητος, τὴν ΕΠΑΖ, τὴν ὁποίαν καὶ διηύθυνεν. Ἡ μικρὴ ὅμως αὐτὴ ἐπιχείρησις, μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ πολέμου, διέκοψε τὴς ἐργασίας της.

Κατὰ τὸν πόλεμον ὑπηρέτησεν εἰς τὴν χημικὴν Ὑπηρεσίαν τῆς Ἐπιτροπῆς Βοηθημάτων διὰ τὴν Ἑλλάδα τοῦ Διεθνoῦς Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ ἀργότερα, μετὰ τὸ 1945, ὡς χημικὸς τῆς Γεν. Τεχν. Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐφοδίασμοῦ. Ἀπεβίωσε τὴν 15ην Φεβρουαρίου 1974.

Δωρεαὶ εἰς μνήμην Κ. Μαρκοπουλιώτη

Δωρεαὶ εἰς μνήμην Κ. Μαρκοπουλιώτη ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Ἀλληλοβοηθείας Χημικῶν :

Ἡ σύζυγός του κ. Ἐλένη Κ. Μαρκοπουλιώτη δραχμὰς 2000.

Ὁ Ὁμότιμος Καθηγητῆς κ. Ἀγγέλος Δημητρίου δραχμὰς 1000.

Ὁ Ὁμότ. Καθηγητῆς κ. Ὁρ. Στεφανόπουλος δραχμὰς 1000.

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΒΑΛΤΑΔΩΡΟΣ

1925 - 1974

Τὴν 1ην Ἰουνίου ἐ.ἔ. ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ὁ χημικὸς προϊστάμενος τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἐργαστηρίου Χημείας καὶ Τεχνολογίας τοῦ Ἰνστιτούτου Σιτηρῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας Ἀνδρέας Βολταδώρος.

Γεννηθεὶς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπεφοίτησε τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου καὶ κατόπιν ἐξετάσασεν ἐνεγράφη εἰς τὸ Χημικὸν Τμήμα τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου, ἐξ οὗ καὶ ἔλαβε τὸ δίπλωμα τὸ 1951.

Ἐν ἀρχῇ εἰργάσθη ὡς βοηθὸς εἰς τὸ τότε κοινὸν Ἐργαστήριον Ἐδαφολογίας καὶ Γεωργικῆς Τεχνολογίας τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπου καὶ ἐμύηθη εἰς τὴν ἔρευναν σίτου-ἀλεύρου-ἄρτου.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1952 προσελήφθη εἰς τὸ Ἰνστιτ. Σιτηρῶν καὶ ἔκτοτε δὲν ἔπαυσε συνεργαζόμενος μετὰ τὸν γράφοντα.

Παιδιόθεν ἠσχολήθη μετὰ τὸν προσκοπισμὸν, ὅπου ἀνήλθε ταχέως ὄλους τοὺς βαθμοὺς καὶ κατεῖχε τελευταίως τὴν θέσιν τοῦ Περιφερειακοῦ Ἐφόρου Θεσσαλονίκης.

Μέλος τοῦ Συνδέσμου Χημικῶν Βορείου Ἑλλάδος καὶ ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν συναδέλφων ἐχηρήματισε κατ' ἐπανάληψιν ἀντιπρόεδρος τῆς Διοικήσεως πολλὰ προσεγγικῶν εἰς αὐτόν.

Πρῶτος, μειλίχιος, ὑπομονητικὸς, πρόθυμος νὰ βοηθήσῃ οἰονδήποτε, διεκρίθη διὰ τὴν ἐργατικότητα, τὴν ἐδρυμάθειαν καὶ διὰ τὰς ἐκπαιδευτικὰς του ἰκανότητας.

Μετεκπαιδευθεὶς εἰς τὴν Τεχνολογίαν τῶν Σιτηρῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ, ἀνηγορεύθη, μετ' εἰσήγησιν τοῦ γράφοντος, διδάκτωρ τὸ 1969 τῆς Γεωπονικῆς καὶ Δασολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὑποστηρίξας τὴν ἐναίσιμον διατριβὴν «Μεταβολαὶ πρωτεϊνικῶν μετ' ἐνζυμικῶν καὶ ρεολογικῶν συνδρόμων ἐπὶ δύο ποικιλιῶν σίτου κατόπιν διαφυλλικῆς λιπάνσεως διὰ διαλυμάτων οὐρίας».

Εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐργασίαν διὰ πρῶτην φορὰν ἐν Ἑλλάδι ἐφηρμόσθη ἡ δι' οὐρίας διαφυλλικὴ λιπάνσις κατὰ τὴν ἀνθησιν τοῦ φυτοῦ καὶ ἐπετεύχθη ἐκπληκτικὴ αὐξήσις τῶν πρωτεϊνῶν τοῦ καρποῦ καὶ δι' τῆς κατὰ Hess ἐνδιαμέσου πρωτεΐνης, μετὰ δυνατότητα μεγαλυτέρας ἀποδόσεως λεπτοῦ πρωτεϊνούχου κλάσματος.

Ἡ ἐργασία αὕτη ἐτιμήθη διὰ τοῦ πρώτου βραβείου τοῦ Ἰδρύματος Ἐμπειρικοῦ τὸ 1972.

Ἐργαζόμενος ἀόκνως κατάρθωσεν ἕκ τοῦ μηδενὸς νὰ δημιουργήσῃ ἐν πρότυπον ἐργαστήριον.

Ἐδημοσίευσεν ἐν Ἑλλάδι καὶ τῇ Ἀλλοδαπῇ ὑπὲρ τὰς 45 ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι ὠδήγησαν εἰς τὴν ἐνδεδειγμένην ἀνάπτυξιν τῆς σιτοκαλλιέργειας, ὡς καὶ εἰς τὴν καλλιτέρευσιν ἀλεύρων καὶ ἄρτου παρ' ἡμῖν.

Γνωστὸς εἰς τὸν διεθνή κύκλον τῶν ἐπιστημόνων καὶ τεχνολόγων ἐπελέγη ὡς εισηγητῆς ὑπὸ τῆς Association Internationale de Chimie Cerealiere εἰς τὸ συνέλθον ἐν Ἀθήναις τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον 12ον Διεθνὲς Συνέδριον Γεωργικῶν Βιομηχανιῶν καὶ Τροφίμων μετὰ θέμα ἡ Τεχνολογία τοῦ πεντατομημένου σίτου, θέμα ἐνδιαφέρον τὰς παρα-μεσογειοῦς χώρας.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ τμήματος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βουδαπέστης Hollo μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν εἶπεν, ὅτι καὶ μόνον διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἤξιζεν ὁ κόπος νὰ ἔλθῃ τις εἰς Ἀθήνας διὰ τὴν ἀκούσῃ.

Τιμηθεὶς διὰ τοῦ μεταλλίου ἐξαιρέτων πράξεων διὰ τὴν κοινωνικὴν του δρᾶσιν, ἐπελέγη λόγῳ τῆς πλουσίας ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ δράσεως ὡς Γενικὸς Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου Ἀνωτέρας Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἰς Πάτρας, θέσιν τὴν ὁποίαν δὲν ἀπεδέχθη λόγῳ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὸ ἰδρυθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐργαστήριον καὶ ἵνα μὴ ἀπομακρυνθῇ ἕκ τῆς οἰκογενείας του τὴν ὁποίαν πολὺ ἠγάπα.

Ἡ ἀπάλεια τοῦ Ἀνδρέου Βαλταδώρου ἄφησε μέγα κενὸν ὄχι μόνον εἰς τὴν σύζυγόν του καὶ τὰς δύο θυγατέρας του, τοὺς συνεργάτας του, τὴν κοινωνίαν τῆς Θεσσαλονίκης οἵτινες τὸσον τὸν ἐξετίμησαν καὶ ἠγάπησαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον ὅπου διέπρεπε.

Καθηγητῆς ΟΡ. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ